

Tag stilling – en demokratisk ret og pligt

Information om øvelsen

Indhold

Et øvelsesforløb, der rummer rollespil, feltarbejde og en formidlingsopgave, der tilsammen handler om politisk deltagelse med fokus på vigtigheden af, at man som borger i et demokrati engagerer sig i det samfund og det fællesskab, man er en del af.

Forløbet rummer tre elementer:

1. Med udgangspunkt i en fiktiv case om lukning af den lokale ungdomsklub skal eleverne forberede, hvordan de vil markere deres holdning til denne politiske beslutning.
2. Eleverne skal gå på jagt efter måder at markere egne holdninger på.
3. Eleverne præsenteres for et eksempel på en politisk aktion, som de skal omskrive til et læserbrev, for på den måde at tage stilling til fordele og ulemper ved de to forskellige måder at markere sin holdning på.

Som intro til dette forløb anbefales det at have arbejdet med begrebet demokrati og de demokratiske friheder, da eleverne gentagne gange bliver bedt om at argumentere ud fra en viden om demokratiet, og hvordan demokratiet fungerer.

Formål

At eleverne får kendskab til forskellige muligheder for at tage del i den politiske debat og i aktuelle spørgsmål om, hvordan samfundet skal indrettes og udvikles.

Fag

Samfundsfag: I relation til samfundsfag arbejdes der med at kunne give eksempler på demokratiske aktionsformer.

Dansk: I relation til dansk arbejdes der med at skrive struktureret og med bevidste valg i en form, der passer til genre og kommunikationsform. Derudover arbejder eleverne med at skrive reflekterende og argumenterende samt at bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og kommunikationssituation.

Tidsforbrug

6-8 lektioner

Materialer

Bilag til elever: Beskrivelse af aktionsformer

Bilag til elever: Beskrivelse af øvelserne

Artiklen Extinction Rebellion: Vi bruger ikke-voldelig civil ulydighed.

Link: <https://www.berlingske.dk/samfund/extinction-rebellion-vi-bruger-ikke-voldelig-civil-ulydighed>

Elevernes mobiltelefoner til at tage billeder

Computere/ iPads

Som opfølgende tekst anbefales artiklen De rige stemmer og de fattige holder sig væk.

Link: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/uligheden-stiger-ved-folketingsvalg>

Introduktion

1. Introducér øvelsen

I arbejdet med dette forløb er det underviserens opgave at vægte politisk deltagelse både som en konstruktiv og en kritisk mulighed. Det kan blandt andet gøres ved i opsamlingen at præsentere forskellige perspektiver på de forskellige aktionsformer.

Eleverne får indledningsvis udleveret Bilag til elever: Beskrivelse af aktionsformer og Bilag til elever: Beskrivelse af øvelserne. Det første bilag indeholder en tekst, hvor forskellige aktionsformer er beskrevet. Læs evt. teksten sammen i klassen eller i mindre grupper og gennemgå de forskellige aktionsformer. Stil derefter eleverne følgende spørgsmål:

- Har I kendskab til konkrete eksempler på aktioner, hvor de forskellige former er blevet brugt? Hvilke?

2. Igangsættelse af politisk handling

Herefter starter rollespillet.

Eleverne skal igangsætte en politisk handling som en protest imod, at byrådet i deres kommune har besluttet at lukke den lokale ungdomsklub (opgave 1 i Bilag til elever: Beskrivelse af aktionsformer). Eleverne kan vælge mellem de gennemgåede aktionsformer eller selv finde på andre måder at markere deres protest på.

Efter denne første del er der en fremlæggelse og en opsamling, hvor eleverne bliver bedt om at argumentere for deres valg med udgangspunkt i deres viden om demokratiet, og hvordan demokratiet fungerer. Her er det lærerens rolle at stille kritiske spørgsmål og kvalificere elevernes "syns'ninger" ved hele tiden at få dem til at argumentere sagligt og konstruktivt for deres ytringer.

3. På jagt efter aktioner

Nu skal eleverne finde eksempler på demokratiske handlinger foretaget af grupper eller enkeltpersoner i samfundet (opgave 2 i Bilag til elever: Beskrivelse af aktionsformer). Eleverne sendes på jagt såvel online som i lokalmiljøet. Som fælles produkt udarbejdes en vægavis eller en udstilling i klassen, som i andre sammenhænge kan bruges som fælles referenceramme i forhold til at diskutere demokratiske

handlemuligheder.

4. Skriv et læserbrev

I den sidste opgave (opgave 3 i Bilag til elever: Beskrivelse af aktionsformer) arbejdes der specifikt med læserbreve og happenings som to eksempler på måder at komme til orde på i den offentlige debat. Eleverne skal læse artiklen Extinction Rebellion: Vi bruger ikke-voldelig civil ulydighed. Denne tekst kan udskiftes eller suppleres med andre aktuelle eksempler på happenings. Eleverne skal omskrive pointerne i happeningen til et læserbrev for på den måde at blive fortrolig med begge udtryksformer. Efter at have fremlagt læserbrevene for hinanden skal eleverne argumentere for, hvilken af de to aktionsformer, happenings eller læserbreve, de synes bedst om. Også her stilles der krav om, at eleverne inddrager deres viden om demokratiet, og hvordan demokratiet fungerer i argumentationen.

5. Refleksion og opsamling

Rund forløbet af ved at stille eleverne spørgsmål som:

- Hvad vil det betyde, hvis vi som samfundsborgere ikke har disse muligheder for at give udtryk for vores holdninger?
- Hvilke demokratiske rettigheder og pligter fik I sat i spil i denne øvelse?
- Hvilke fordele og ulemper er der ved de forskellige måder at give udtryk for sine holdninger på? Kræver de fx særlige kompetencer, viden, ressourcer, mediebevågenhed...
- Hvilken effekt har de forskellige aktionsformer på den politiske debat?
- Kan I finde eksempler på aktioner, der har været med til at ændre afgørelser – lokalt og nationalt?
- Hvordan kan de forskellige aktionsformer bruges til at komme med forslag til konstruktive forbedringer?
- Prøv om I kan komme med ideer til, hvordan ungdomsklubben kunne gøres billigere uden at forringe kvaliteten. Hvordan kunne disse ideer omsættes til konstruktive aktioner?

Som opfølgning kan klassen evt. finde et fælles politisk projekt fra det virkelig liv, de vil tage stilling til eller en sag, de vil kæmpe for. I kan også invitere en (lokal)politiker på besøg i klassen, som kan gøre rede for sine erfaringer med, hvordan man som politiker lytter til befolkningens ytringer.

Kilde

Demokrati fordi (kampagnemateriale fra 2010)

Udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder i samarbejde med Integrationsministeriet og Ungdomsbyen

Forfattere: Cecilia Decara og Lone Smidt

Øvelsen er opdateret i 2019

Bilag til elever: Beskrivelse af aktionsformer

Demokratiet holdes kun i gang, hvis der er mennesker, der engagerer sig i at være med til at præge samfundet og den politik, som føres.

Det vil sige, at man bruger sine politiske rettigheder, ytringsfrihed, forsamlingsfrihed, organisationsfrihed, til at præge sine omgivelser på et område, man synes er vigtigt. Unge kan arbejde aktivt for unges interesser, f.eks. ved at organisere en kampagne for at få kommunen til at indrette den nedlagte biograf som ungdomshus; ved at samle en lobbygruppe blandt sine venner for at få lokalradioen til at give sendetid til et fast ungdomsprogram for og med lokale bands, ved at gå ind i den lokale afdeling af fagforeningen og gøre en indsats for at organisere unge i sommerferiejobs osv.

Hvis man som borger i Danmark oplever, at der bliver ført en politik og taget nogle beslutninger, som man fx oplever som dybt uretfærdige over for bestemte grupper i samfundet eller som værende problematiske for den samfundsmæssige udvikling, kan man bruge sin demokratiske ret til at give sin mening til kende.

Vi har alle en samfundsmæssig forpligtelse til at forholde os til det, som sker omkring os. Både fordi vi ikke bare skal overlade det til andre at forme vores fælles omgivelser, og fordi vi ellers risikerer, at vigtige beslutninger træffes hen over hovedet på os. Og hvis vi har en god idé eller en holdning til et spørgsmål, må vi komme frem med den – vi kan ikke bare regne med, at andre gør det for os.

Man kan tage stilling eller være aktiv på forskellige måder. Her er nogle eksempler:

Borgergrupper: Borgere i et lokalområde kan danne en borgergruppe, der vil arbejde konstruktivt på at præge udviklingen eller skabe muligheder i lokalområdet. Måske ønsker borgergruppen at skabe bedre legepladser for områdets børn, at arbejde for varierede idrætsfaciliteter eller at skabe nye grønne områder.

Læserbreve: Man kan skrive et læserbrev til en avis, hvor man giver sin mening til kende. Fx kan man i et læserbrev forsøge at påvirke kommunalbestyrelsen i forbindelse med budgetforhandlingerne i kommunen. Man kan også protestere mod en beslutning, man mener, er forkert. Den avis, man sender sit læserbrev til, bestemmer selv, om den vil offentliggøre læserbrevet. Det er vigtigt, at man argumenterer sagligt for sine holdninger, når man skriver et læserbrev. Hvis man kommer med udsagn om navngivne personer i sit læserbrev, skal udsagnene være dokumenteret.

Demonstrationer: Ifølge grundloven har alle ret til at demonstrere. Der er mange måder at demonstrere på, afhængigt af hvilket formål man har med demonstrationen. Fakkelloptog, larmedemonstrationer hvor man anvender grydelåg, tågehorn og lignende, råbekor og demonstrationer med bannere og faner er eksempler på forskellige typer af demonstrationer. En demonstration skal, ifølge Grundloven, meddeles til det lokale politi minimum 24 timer, før demonstrationen starter.

Aktioner: Aktion er et bredt begreb, der kan dække over mange forskellige aktionsformer. Demonstrationer, som beskrevet oven for, kan også betegnes som aktioner. Af andre eksempler på aktionsformer kan nævnes happenings, hvor man ofte bruger kreative udtryksformer og kunstens virkemidler som fx musik og teater til at komme igennem med sit budskab. Strejker for forbedrede arbejds- og lønforhold er en anden form for aktion. Aktioner kan sættes i værk, fordi man vil påvirke politiske beslutninger, men kan også anvendes som middel til at skabe debat og ændringer i forhold til tendenser i samfundet. Som eksempel kan nævnes aktioner for øget tolerance over for minoritetsgrupper og aktioner for at stoppe brugen af knive i nattelivet.

Bilag til elever: Beskrivelse af øvelserne

Opgave 1

Forestil jer, at I er en gruppe unge, der en dag sidder og læser i den lokale avis. Her finder I følgende overskrift.

Byrådet foreslår, at Ungdomsklubben nedlægges for at spare penge!

I artiklen kan I læse, at byrådspolitikerne mener, at ungdomsklubben ikke bliver brugt ret meget, og derfor kan kommunen med fordel lukke den og bruge pengene på noget andet. Det er I slet ikke enige I, for I kommer ofte i ungdomsklubben, og den er ramme om de unges fællesskab i byen/det område, hvor I bor. I kommer her for at spille musik, lave drama, der er undervisning i forskellige sprog, og I spiller spil og holder fester. I tror på, at hvis ungdomsklubben ikke er der, vil det føre til en masse ballade i byen, dels fordi I unge i byen så vil kede jer og begynde at lave ballade, og dels fordi I ikke har noget etableret sted at mødes.

Hvordan vil I over for byrådet markere jeres synspunkt om, at det er en rigtig dårlig idé for kommunen som helhed at lukke jeres ungdomsklub?

I skal nu igangsætte en politisk "handling", hvor I kan vælge en af de nævnte muligheder, eller I kan selv finde på en ny vej at gå. I skal blot huske, at I skal holde jer inden for demokratiets rammer, I skal nå ud til så mange som muligt i kommunen og I skal få så mange gode argumenter frem som muligt i forhold til, hvorfor kommunen har brug for jeres ungdomsklub.

Fremlæg jeres "handling" for resten af klassen og tag i fællesskab stilling til:

- A. Hvilken handling, tror I, vil virke mest overbevisende i forhold til jeres sag og hvorfor?
- B. Hvilke typer af argumenter er det vigtigt at få frem i en sag som denne for at få lokalpolitikere og andre af byens borgere til at lytte til jer?

Brug jeres viden om demokratiet og hvordan demokratiet fungerer til at argumentere for jeres meninger.

Opgave 2

Gå på jagt i aviser og på internettet og tag ud i lokalmiljøet med en telefon med kamera og find så mange forskellige eksempler som muligt på demokratiske handlinger foretaget af grupper eller enkeltpersoner i samfundet, der ønsker at påvirke den politiske debat. Lav en vægavis eller anden form for udstilling i klassen, der viser de mange forskellige måder at tage stilling på.

Opgave 3

Læs artiklen Extinction Rebellion: Vi bruger ikke-voldelig civil ulydighed. Artiklen er et eksempel på en happening.

A. Forestil jer, at I er en del af Extinction Rebellion, der er utilfreds med, at regeringen ikke tager ansvar for klimaudviklingen. Skriv et læserbrev på max. 20 linjer, der markerer jeres utilfredshed. Læs jeres læserbreve højt for hinanden i mindre grupper.

B. Overvej, hvilken aktionsform I synes bedst om – happening eller læserbrev - i forhold til at komme igennem med netop dette budskab til en stor gruppe mennesker.

C. Opstil en liste med fordele og ulemper ved de to aktionsformer.

Brug jeres viden om demokratiet og hvordan demokratiet fungerer til at argumentere for jeres meninger.